

Автор статті:
Ольга Блонська,
студентка,

ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

Науковий керівник:
Ярослава Ігорівна Юрків,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної педагогіки,
ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ-СИРІТ В УМОВАХ ДИТЯЧОГО БУДИНКУ

Дослідження проблем соціально-педагогічного супроводу дітей-сиріт в умовах школи-інтернату є одним з найцікавіших і найважливіших розділів педагогіки, який дає можливість вивчити специфіку соціалізації особистості дитини, що залишилася без піклування батьків.

Реалізація даного процесу може розглядатися як спрощено (через комплекс дій-заходів), так і модельно – через складну структуру, яка припускає взаємодію різних суб'єктів і чинників соціально-педагогічного супроводу. Ми припустили, що найбільш ефективно реалізація такої взаємодії може бути представлена як *модель*, яка включає різні компоненти. Організація такої моделі повинна інтегрувати зусилля управлінців, методистів, педагогів, психологів, соціальних педагогів інших фахівців, що беруть участь в реалізації процесу соціально-педагогічного супроводу в дитячому будинку.

Наш підхід ґрунтується на гіпотезі про те, що низький рівень готовності дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, до самостійного життя викликаний не тільки недостатністю їх психофізичного або інтелектуального розвитку, але і відсутністю системи соціально-педагогічного супроводу даних дітей в становленні їх життєвого досвіду, а також злагоджених механізмів їх соціального куратора. У зв'язку з цим наша модель носить яскраво виражений соціально-психолого-педагогічний характер.

Модель соціально-педагогічного супроводу дітей-сиріт в дитячому будинку є інтеграційною, тобто включає ряд інших моделей, які визначають умови ефективного функціонування всіх підсистем дитячого будинку, орієнтованих на роботу з соціальної адаптації дітей-сиріт: 1) характеристика випускника дитячого будинку, яка описується через ключові соціальні і соціально-психологічні компетенції, що визначають систему оцінки рівня адаптації дітей-сиріт; 2) система комплексного діагностичного обстеження дитини з акцентом на оцінку рівня соціальної компетенції; 3) система взаємодії традиційних і спеціально організованих

служб дитячого будинку і їх діяльності з реабілітації і супроводу дітей-сиріт в установі; 4) Система зовнішніх комунікацій дитячого будинку, які забезпечують оптимальні умови соціальної адаптації дітей-сиріт; 5) Функціональна і професійна компетентність фахівців, здійснює роботу з дітьми-сиротами в дитячому будинку [1].

Відповідно до цього, модель соціально-педагогічного супроводу дітей-сиріт в умовах дитячого будинку включає наступні основні компоненти.

1. Експертно-прогностичний компонент моделі включає характеристику випускника дитячого будинку і систему оцінки рівня адаптації її вихованців.

2. Діагностичний компонент моделі супроводу припускає набір взаємозв'язаних діагностик особистості дитини-сироти і умов її навчання і виховання як в дитячому будинку, так і в інших освітніх установах з найважливішими напрямками реалізації процесу соціальної адаптації, результати яких представлені у вигляді карт.

Діагностична карта (карта супроводу) фіксує результати вивчення і спостереження за дитиною фахівців (вихователів, соціальних педагогів, психологів, кураторів) і відстежує результати корекційної роботи.

Індивідуальна програма корекції розробляється на основі складеної діагностичної карти. Саме зміст діагностичної карти створює орієнтовну основу для відбору засобів і форм корекції, планування корекційного процесу.

Карта соціальних контактів дітей-сиріт оформляється на основі результатів попередньої діагностики, що фіксуються в карті і містить докладну характеристику особистості. На основі вказаних даних складається висновок психолого-педагогічної служби установи для дітей-сиріт.

3. Змістовно-технологічний компонент моделі визначає основні напрями взаємодії традиційних і спеціально організованих служб дитячого будинку і їх діяльності з реабілітації і супроводу дітей-сиріт в установі. До таких напрямів ми віднесемо: 1) розробку діагностичного блоку, що відповідає вимогам міждисциплінарної взаємодії, орієнтованої на визначення соціального розвитку дитини; 2) психолого-медико-педагогічне обстеження дітей-сиріт залученими фахівцями; 3) обговорення результатів обстеження, складання діагностичної карти дитини; 4) складання індивідуальних програм корекції, визначення напрямів і змісту занять; 5) проведення психологічних тренінгів; 6) визначення фактичного рівня адаптації випускника за критеріями її оцінки; 7) розробка соціальної карти супроводу дитини-сироти; 8) рефлексія здійсненої роботи [2].

4. Організаційно-управлінський компонент моделі визначає структуру служби, яка здійснює безпосередньо комплексний психолого-педагогічний супровід дітей-сиріт в дитячому будинку, систему взаємодії даної служби і дитячого будинку в цілому з іншими установами.

5. Кадровий компонент моделі включає програму підвищення кваліфікації соціальних педагогів, вихователів, педагогів, психологів, інших фахівців дитячого будинку і установ, спільно з ним здійснюючих навчання і виховання дітей-сиріт.

Таким чином, найважливішою організаційною формою супроводу дітей-сиріт в дитячому будинку є *модель соціально-психолого-педагогічного супроводу*, що включає експертно-прогностичний, діагностичний, змістовно-технологічний, організаційно-управлінський і кадровий компоненти.

Необхідними елементами системи супроводу є: характеристика випускника дитячого будинку, описана через ключові (ведучі) соціальні і соціально-психологічні компетенції, визначаючи систему оцінки рівня адаптації дітей-сиріт; система комплексного діагностичного (психолого-медико-педагогічного) обстеження дітей з акцентом на оцінку рівня соціальної компетенції; система взаємодії традиційних і спеціально організованих служб дитячого будинку і їх діяльності по реабілітації і супроводу дітей-сиріт в установі; система зовнішніх комунікацій дитячого будинку, що забезпечують оптимальні умови соціальної адаптації дітей-сиріт; функціональна і професійна компетентність фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Герасимова Г. Проблемы обучения и воспитания в детских домах, школах-интернатах / Г. Герасимова // Воспитание школьников. – 2008. – № 6. – С. 34 – 36.
2. Про організацію виконання Указу Президента України „Про затвердження Заходів щодо поліпшення становища дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків”: Наказ Міністерства освіти України № 421 від 25.11.97 р. // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 1998. – № 6 (березень).